

Voorbeeldexamen Opgaven VWO
2019

Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid

Opgave 1

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 en 2.

ZALMAN nv importeert duurzaam gevangen zalmen uit Scandinavië. In Nederland worden ze schoongemaakt en verkocht aan groothandels. In het jaarverslag van ZALMAN over 2018 komen de volgende overzichten voor:

- de balansen per 31 december 2017 en 31 december 2018 (*zie informatiebron 1*)
- de winst- en verliesrekening over 2018 (*zie informatiebron 2*)
- het overzicht van ontvangsten en uitgaven over 2018 (*zie informatiebron 2*)

Vanwege de duurzame vangst ontvangt ZALMAN jaarlijks een subsidie van de overheid.

2p **1** Bereken het bedrag dat ZALMAN in 2018 aan subsidies heeft ontvangen.

In 2018 zijn er vervangingsinvesteringen in machines geweest.

3p **2** Bereken het bedrag dat ZALMAN in 2018 aan nieuwe machines heeft uitgegeven.

De winst over 2018 zal als volgt worden verdeeld:

- cashdividend per aandeel: € 0,12
- stockdividend per aandeel: € 0,28
- de resterende winst wordt gereserveerd.

De winstverdeling en winstuitkeringen vinden in 2019 plaats. Hierdoor zullen de bedragen van een aantal balansposten op de balans van ZALMAN veranderen.

- 3p **3** Noem de balansposten van de balans van ZALMAN, waarvan de bedragen zullen veranderen, als gevolg van winstverdeling en winstuitkeringen over 2018? Noteer alleen de balansposten en niet de bedragen.
- 1p **4** Bereken het bedrag dat wordt gereserveerd door ZALMAN als gevolg van de winstverdeling over 2018.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 3 tot en met 5.

In deze opgave is de btw 21%.

Op de Amsterdamse Zuid-As zijn veel grote dienstverlenende bedrijven, zoals advocatenkantoren, accountantsbureaus en banken, gevestigd. De werknemers hebben bij het gebruik van de auto in het woon-werkverkeer last van parkeerproblemen en files. Er is dus sprake van een mobiliteitsprobleem.

Business Bikes in Amsterdam-Zuid is een eenmanszaak die fietsen verkoopt. Eigenaar is oud-wielrenner Berry Roelofs. Berry wil inspelen op het mobiliteitsprobleem door aan deze werknemers fietsen aan te bieden.

B2C marketing richt zich op een andere doelgroep, de consumenten, dan de doelgroep, het midden- en grootbedrijf, bij B2B marketing. Hierdoor is er een andere invulling van de marketingmix.

- 2p 5 Geef voor twee instrumenten (P's) in de marketingmix aan op welke wijze B2C en B2B marketing in het algemeen van elkaar kunnen verschillen. Licht het antwoord toe.

Het woon-werkverkeer per fiets wordt door de overheid bevorderd door:

- de komst van langeafstandsfietspaden in combinatie met e-bikes die 45 km per uur mogen rijden.
- fiscale maatregelen per 1 januari 2019.

Berry overweegt het assortiment uit te breiden met deze e-bike. Hij heeft een analyse van het klantsegment (*zie informatiebron 3*) opgesteld. Drie zaken moeten nog worden vastgesteld:

- 1 de waardepropositie op basis van het klantsegment
- 2 de te verwachten kosten en
- 3 de te verwachten opbrengsten.

Als eerste stelt Berry een waardepropositie op.

- 2p 6 Vul bij ieder niet ingevuld onderdeel (gain creators/voordeelverschaffers en pain relievers/pijnverzachtters) van de waardepropositie 2 aspecten in. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage die bij deze vraag hoort volledig in.*

Berry concludeert dat zijn klanten het meest gebaat zouden zijn bij een huurcontract waarin fiets, verzekering en regelmatig onderhoud zijn opgenomen (*zie informatiebron 4*).

Het huurcontract is dagelijks opzegbaar en de fiets blijft eigendom van Berry. Hierdoor ligt het risico van een noodzakelijke versnelde afschrijving op de e-bike bij Berry.

- 2p 7 Geef een voorbeeld van een ontwikkeling die tot gevolg heeft dat Berry versneld zou moeten afschrijven op de e-bike. Licht het antwoord toe.

Voor hij dit huurcontract gaat aanbieden, wil Berry van de uitbreiding van het assortiment met de e-bike het volgende onderzoeken:

- Is deze uitbreiding naar verwachting voldoende winstgevend om er mee te starten?
- Wat voor gevolgen heeft deze uitbreiding voor de bedrijfsvoering van Business Bikes?

Winstgevendheid

De klant ontvangt van de werkgever een reiskostenvergoeding van € 0,19 per kilometer (*zie informatiebron 5*). De gegevens van een gemiddelde klant staan in informatiebron 4.

De klant betaalt vervolgens het jaarlijkse bedrag van deze reiskostenvergoeding aan Berry. Berry moet over deze ontvangst nog wel btw betalen aan de Belastingdienst.

- 2p 8 Bereken de omzet exclusief btw die Business Bikes jaarlijks kan behalen bij één gemiddelde klant met een gehuurde e-bike.

Berry zal het huurcontract aanbieden als het resultaat vóór belasting van een gemiddelde klant minimaal 15% is van de opbrengst van een gemiddelde klant. Hij beschouwt het derde jaar als maatgevend.

- 3p 9 Bereken het resultaat vóór belasting dat Berry verwacht te behalen in het derde jaar uit een huurcontract met één gemiddelde klant.
Vul hiertoe de uitwerkbijlage die bij deze vraag hoort in.

- 2p 10 Laat met een berekening zien of Berry het huurcontract zal aanbieden.

Bedrijfsvoering

Voor de bedrijfsvoering vraagt Berry advies van een consulent van brancheorganisatie Bovag Tweewielers.

De consulent stelt dat door het aanbieden van dit huurcontract de financieringsbehoefte groter zal zijn dan bij verkoop.

- 2p 11 Verklaar waarom juist bij het afsluiten van de huurcontracten de vermogensbehoefte van Business Bikes fors zal toenemen ten opzichte van de verkoop van fietsen. Toon dit aan door aan te geven welke post aan de debetkant en welke post(ten) aan de creditzijde van een balans veranderen door het afsluiten van huurcontracten ten opzichte van de verkoop van fietsen.

In de extra financieringsbehoefte wordt voorzien door vreemd vermogen aan te trekken. Dat verhoogt het financiële risico voor Berry. Hij overweegt daarom een andere rechtsvorm te kiezen in plaats van de huidige eenmanszaak. Hij geeft bij de consulent aan dat hij zijn privé-risico wil beperken.

- 1p 12 Schrijf in de uitwerkbijlage die bij deze vraag hoort een advies van de consulent over de nieuw te kiezen rechtsvorm. Beschrijf daarin één voordeel ten opzichte van de huidige rechtsvorm.

Vanwege het onderhoud op locatie zal Business Bikes een extra medewerker nodig hebben. Hij kan kiezen uit iemand in vaste dienst of het inschakelen van een zzp'er. Berry besluit om bij deze keuze niet de kosten de doorslag te laten geven, maar de waardepropositie bepalend te laten zijn. De consulent adviseert te kiezen voor personeel in vaste dienst.

- 2p 13 Schrijf in de uitwerkbijlage die bij deze vraag hoort een advies van de consulent waarin staat dat Berry op grond van de waardepropositie zou moeten kiezen voor een personeelslid in vaste dienst en niet voor een zzp'er. Geef hiervoor een argument.

Opgave 3

Sportbedrijf bv is opgericht in 2003 en voortgekomen uit de verzelfstandiging van de sector Sport en Recreatie van de gemeente Kralenstad. Sportbedrijf beheert en verhuurt accommodaties op het gebied van sport en recreatie. De gemeente Kralenstad is de enige aandeelhouder van Sportbedrijf.

De balans per 31 december 2017 en 2018 en de overige informatie over 2018 worden hierna gegeven:

debet	Balans Sportbedrijf bv per 31 december (getallen x € 1)				credit
	2018	2017		2018	
Materiële vaste activa	2.814.031	2.103.731	Geplaatst aandelenkapitaal	45.000	45.000
Financiële vaste activa	7.920	4.368	Reserves	2.717.150	2.813.399
Vorraden	15.000	15.000	Resultaat voor belasting	-/- ¹⁾ 33.685	0
Vorderingen	1.292.819	2.288.482	Voorzieningen	29.000	48.000
Liquide middelen	2.080.974	2.233.844	Langlopende schulden	290.000	432.000
			Kortlopende schulden ²⁾	<u>3.163.279</u>	<u>3.307.026</u>
	<u>6.210.744</u>	<u>6.645.425</u>		6.210.744	6.645.425

noot 1: -/- = negatief

noot 2: De kortlopende schulden zijn in de loop van 2018 gelijkmatig afgenomen.

Overige informatie bij de jaarrekening over 2018:

- 1 Materiële vaste activa: in 2018 is voor een bedrag van € 120.424 geïnvesteerd in nieuwe schoonmaakapparatuur.
- 2 De post Vorderingen bestaat uit openstaande vorderingen op huurders.
- 3 In 2018 is door Sportbedrijf opdracht verleend voor de bouw van een klimhal. Het totale investeringsbedrag bedraagt € 3.384.700. In maart 2019 zal met de bouw van de klimhal worden begonnen.
- 4 Op de langlopende schulden wordt jaarlijks op 1 juli afgelost.
- 5 De reserves zijn afgenomen door een onttrekking uit de dividendreserve op 1 maart 2018.
- 6 Er vond op 31 december 2018 een onttrekking uit de onderhoudsvoorziening van € 19.000 plaats.
- 7 Sportbedrijf is als gevolg van een ongeval in een zwembad verwickeld in een rechtszaak. Er is een schadevergoeding geëist van € 50.000. De rechter doet in 2019 uitspraak, waarbij er een grote kans is dat er schadevergoeding wordt toegekend.
- 8 Het geplaatst aandelenkapitaal betreft 3.000 aandelen met een nominale waarde van € 15.

- 2p 14 Welk(e) van de in de overige informatie bij de jaarrekening over 2018 opgenomen punten is / zijn 'niet uit de balans blijvende verplichtingen' bij Sportbedrijf per 31 december 2018?

Over 2018 is van Sportbedrijf bekend:

Winst- en verliesrekening Sportbedrijf bv over 2018 (getallen x € 1)		
Opbrengst verhuur accommodaties	3.758.985	
Bijdragen gemeente Kralenstad	6.616.158	
Overige bedrijfsopbrengsten	<u>668.697</u>	
Totale omzet		11.043.840
Lonen, salarissen en sociale lasten	5.025.435	
Diverse bedrijfskosten (exclusief afschrijvingen, amortisatie, interestkosten)	5.773.822	
Afschrijvingen	266.424	
Amortisatie	0	
Interestkosten	<u>11.844</u>	
Totale kosten		<u>11.077.525</u>
Resultaat vóór belasting		-/- ¹⁾ 33.685
Belastingteruggaaf		<u>+ 2.552</u>
Resultaat na belasting		-/- ¹⁾ 30.133

noot 1 -/- = negatief

De gemeenteraad van Kralenstad beoordeelt de prestaties van Sportbedrijf aan de hand van het kengetal

$$\frac{\text{EBIT}}{\text{gemiddeld totaalvermogen}} \times 100\%.$$

- 4p 15 Bereken dit kengetal voor Sportbedrijf over 2018. Rond het antwoord af op twee decimalen.

Sportbedrijf beweert dat de gemeente Kralenstad de prestaties van Sportbedrijf beter kan beoordelen met het kengetal

$$\frac{\text{EBITDA}}{\text{gemiddeld totaalvermogen}} \times 100\%.$$

Behalve dat de uitkomst van dit kengetal uiteraard hoger is dan van het

kengetal $\frac{\text{EBIT}}{\text{gemiddeld totaalvermogen}} \times 100\%$, merkt het Sportbedrijf op dat

zij in 2018 veel heeft geïnvesteerd in materiele vaste activa.

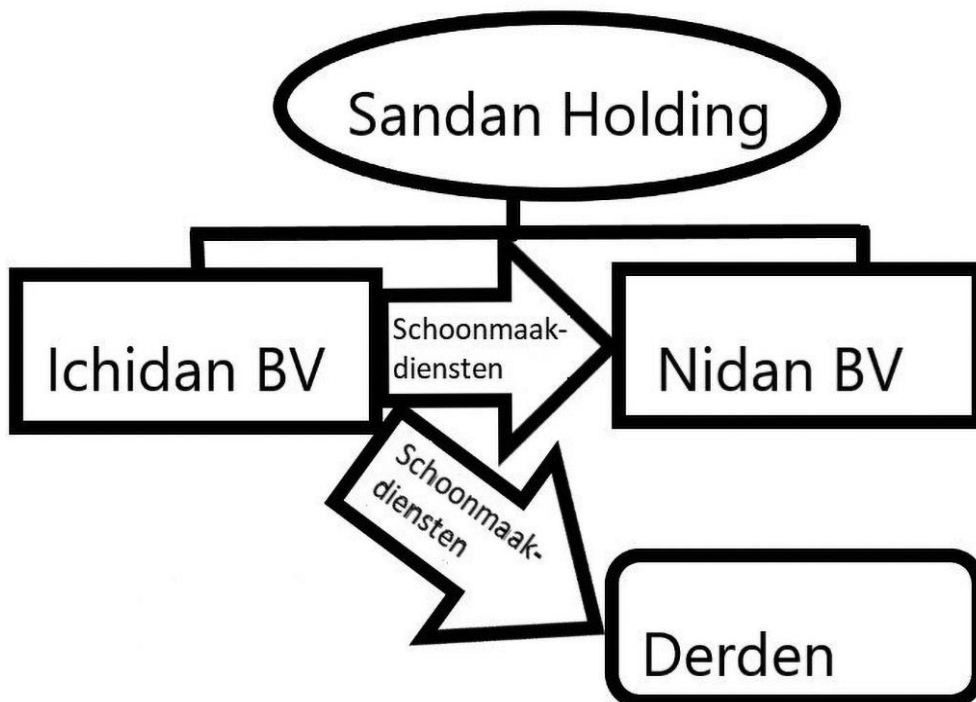
- 2p 16 Leg uit dat de hoge investeringen in de klimhal door Sportbedrijf een argument kunnen zijn om de prestaties van Sportbedrijf te meten met behulp van de EBITDA in plaats van de EBIT.

Opgave 4

De btw blijft in deze opgave buiten beschouwing.

Ichidan bv en Nidan bv behoren tot de Nederlandse Sandan Holding. Dit houdt in dat Ichidan en Nidan beide zelfstandige dochterondernemingen van Sandan zijn.

Ichidan levert schoonmaakdiensten. Ichidan levert haar schoonmaakdiensten aan Nidan en aan andere afnemers, derden genaamd. Nidan bv kan de schoonmaakdiensten uitsluitend bij Ichidan verkrijgen.

Ichidan en Nidan zijn beide opgenomen op de balans van Sandan.

Van Ichidan zijn de volgende voorcalculatorische gegevens bekend over 2018:

normale afzet	8.000 schoonmaakdiensten
begrote afzet	7.200 schoonmaakdiensten
totale constante schoonmaakkosten	€ 36.000
variabele schoonmaakkosten	€ 6,40 euro per schoonmaakdienst
totale variabele vervoerskosten	€ 7.920
resultaatmarge	20% van de verkoopprijs

- 2p **17** Bereken het tarief van een geleverde schoonmaakdienst.

Het hoofdkantoor van Sandan heeft bepaald dat er binnen de holding wordt gewerkt met transfer pricing, waardoor Ichidan de commerciële kostprijs van een geleverde schoonmaakdienst doorrekent aan Nidan, terwijl andere afnemers de verkoopprijs moeten betalen.

Enkele nacalculatorische gegevens van Ichidan over 2018 zijn:

afzet	
bezettingsresultaat	€ 1.980 nadelig
prijs- en efficiency resultaat	€ 0
bedrijfsresultaat	€ 15.000 voordelig
verkoopresultaat	

- 1p **18** Bereken de totale werkelijke afzet schoonmaakdiensten van Ichidan in 2018.
- 3p **19** Bereken het aantal geleverde schoonmaakdiensten dat Ichidan heeft verkocht aan Nidan.
- 2p **20** Leg uit in welk geval de toegepaste transfer pricing kan leiden tot lagere winstbelasting uitgaven voor de Sandan Holding.

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 6 tot en met 10.

De enige belastingen die in deze opgave voorkomen zijn de erfbelasting en de schenkbelasting.

Frank en Jolien zijn 25 jaar gelukkig getrouwd in algehele gemeenschap van goederen. Ze hebben drie zonen van 16, 19 en 21 jaar oud, die allen niet ziek of gehandicapt zijn. Alleen de jongste zoon woont nog thuis, de oudste twee studeren en wonen op kamers. Sinds 1 januari 2018 zijn er twee wettelijk toegestane vormen van trouwen.

- 1p 21 Noem de andere vorm van trouwen dan trouwen in beperkte gemeenschap van goederen.

Op 31 december 2018 overlijdt Frank onverwachts. Frank en Jolien hebben geen testament. De notaris, die belast is met het verdelen van de erfenis, rekent uit wat de geldvordering is van Jolien en van elk van de kinderen. De bezittingen en schulden van Frank en Jolien per 31 december 2018 zijn in informatiebron 6 weergegeven. Jolien en haar kinderen aanvaardden de erfenis van Frank.

Bij de bepaling van de erfenis moet de Belastingdienst uitgaan van de WOZ-waarde van de woning.

- 1p 22 Geef een reden waarom de Belastingdienst uitgaat van de WOZ-waarde van de woning voor de bepaling van de erfenis en niet van de marktwaarde.

De kinderen kunnen de geldvordering op Jolien (kindsdeel) pas opeisen als Jolien zelf overlijdt. In deze opgave wordt afgezien van de interest over deze opeisbare vorderingen. Omdat de kindsdelen aanvankelijk dus naar Jolien gaan, is Jolien verplicht om de erfbelasting over deze kindsdelen te betalen aan de Belastingdienst. Ze zal dit doen op 30 juni 2019.

- 3p 23 Toon aan dat de erfbelasting, die Jolien op 30 juni 2019 zal betalen aan de Belastingdienst, € 712,90 per kind is (*zie informatiebronnen 6, 7 en 8*)).

Nu Jolien een aantal maanden met haar jongste zoon in huis woont, heeft ze geconcludeerd dat het huis te groot is voor hen tweeën. Ze besluit om haar huis te gaan verkopen per 1 juli 2019 (*zie informatiebron 9*) en een kleinere huurwoning te betrekken.

- 3p **24** Bereken het bedrag dat vrijkomt uit de verkoop van de woning na aftrek van alle bijbehorende betalingen (*zie informatiebronnen 6 en 9*).

De betalingen die Jolien in het eerste halfjaar van 2019 moet doen bestaan uit:

- betalingen betreffende de hypothecaire lening (*zie informatiebron 6*),
- betalingen betreffende de onderhandse lening (*zie informatiebron 6*),
- de betaling van de erfbelasting aan de Belastingdienst (vraag 23).

Alle andere zaken die invloed hebben op de hoogte van de bankrekening van Jolien worden buiten beschouwing gelaten.

- 5p **25** Bereken het saldo van de bankrekening van Jolien per 1 juli 2019. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage, die hoort bij deze opgave, volledig in.*

Schenken bij leven

Vanwege het grote bedrag op haar bankrekening wil Jolien haar kinderen op 1 juli 2019 ieder een bedrag schenken.

Jolien heeft gelezen dat ze jaarlijks aan haar kinderen een bedrag mag schenken zonder dat ze hierover schenkbelasting hoeft te betalen (*zie informatiebron 10*).

- 2p **26** Leg uit dat door het schenken van Jolien haar kinderen in de toekomst, wanneer Jolien komt te overlijden, kunnen besparen op de erfbelasting over de erfenis van Jolien.

Jolien stelt drie voorwaarden aan het schenken aan haar kinderen:

- a Jolien wil voorkomen dat er schenkbelasting wordt betaald.
- b Jolien wil de schenkingen gelijkmatig verdelen over haar kinderen.
- c Jolien wil minimaal het bedrag van de opeisbare vorderingen van de kinderen, overhouden op haar bankrekening.

- 3p **27** Toon met behulp van een berekening aan wat Jolien maximaal kan schenken aan ieder kind. Deze schenking is niet bedoeld voor studie of woning. Betrek in het antwoord elk van de drie voorwaarden.

Opgave 6

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Op 1 januari 2018 heeft Lot de Wit € 40.000 op een spaarrekening bij de BAM bank gestort tegen een vergoeding van 0,05% samengestelde interest per maand.

Haar pensioenaanspraak gaat in op 1 maart 2026. Lot wil echter op 1 januari 2024 al stoppen met werken. Zij moet dus de periode tussen 1 januari 2024 en 28 februari 2026 financieel overbruggen. In deze periode wil Lot van haar spaarrekening elke maand € 2.250 opnemen. Elke opname vindt plaats op de 1e dag van de maand, beginnend op 1 februari 2024 en voor het laatst op 1 februari 2026.

- 2p **28** Bereken de contante waarde op 1 januari 2024 van de maandelijkse bedragen van € 2.250. Gebruik hierbij een rekenrente van 0,05% per maand (*zie formuleblad*).
- 1p **29** Toon aan dat het opgebouwde spaarbedrag op 1 januari 2024 niet toereikend is om in de periode tussen 1 januari 2024 en 1 februari 2026 elke maand € 2.250 op te nemen.

Lot heeft berekend dat ze op haar vermogen van € 40.000 per 1 januari 2018 minimaal een jaarlijks rendement van 6% moet behalen, opdat ze op 1 januari 2024 wel voldoende vermogen heeft opgebouwd om eerder te kunnen stoppen met werken. Lot gaat daarom op 1 januari 2018 haar € 40.000 beleggen in aandelen en opties:

beleggingsportefeuille	gekocht op 1 januari 2018	koers op 1 januari 2018	transactiekosten	koers op 31 december 2018	rendement over 2018
aandelen Bamaki	2.100 aandelen	aankoopprijs € 18,50	0,2%	€ 19,60	3% dividend rendement (als percentage van de beurskoers op 31 december 2018)
putoptie op aandelen Bamaki	21 opties (van elk 100 aandelen)	optiepremie € 0,45 (per onderliggend aandeel)	nihil		de uitoefenprijs is € 18,00. De expiratedatum is eenvoudigheidshalve 31 december 2018. In 2018 bleef de beurskoers boven € 18,00

Het restant van het niet belegde deel van € 40.000 wordt eenvoudigheidshalve buiten beschouwing gelaten.

Lot wil het koersrisico op de gekochte aandelen beperken door het kopen van putopties.

2p **30** Leg uit dat het kopen van putopties op aandelen Bamaki het koersrisico op de gekochte aandelen Bamaki beperkt.

1p **31** Leg uit dat Lot de putopties op aandelen Bamaki niet heeft uitgeoefend in 2018.

Lot evalueert jaarlijks haar beleggingen, voor het eerst in januari 2019.

5p **32** Toon met behulp van een berekening aan of Lot een rendement van 6% op haar beleggingsportefeuille heeft behaald over 2018. *Vul hiertoe de bij deze vraag horende uitwerkbijlage volledig in.*